

MM
POLSKA AKADEMIA NAUK
Instytut Historii

KWARTALNIK HISTORYCZNY

ROCZNIK LXV

Nr 2

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1958

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

KWARTALNIK
HISTORYCZNY

ROCZNIK LXV
1958

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
WARSZAWA 1958

KOMITET REDAKCYJNY

Henryk Altman, Juliusz Bardach, Józef Gierowski, Aleksander Gieysztor,
Stanisław Herbst, Witold Kula, Gerard Labuda, Kazimierz Lepszy,
Marian Małowist, Kazimierz Piwarski, Marian H. Serejski,
Jan Antoni Wilder

REDAKTOR

Bogusław Leśnodorski

SEKRETARZ

Tadeusz Lępkowski

ADRES REDAKCJI

Instytut Historii PAN
Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 62051

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa, Miodowa 10

Nakład 2312 + 138	Oddano do składania 5.III.58
Ark. wyd. 32,0 ark. druk. 22,25	Podpisano do druku 9.VI.58
Pap. druk. sat. kl. V 70 g 70 x 100	Zamówienie 249c
Cena zł 20,—	Druk. ukończ. w czerwcu 1958 A_70

Druk. LSW, W-wa, Al. Jerozolimskie 123

SPIS TREŚCI

Stanisław Herbst — VIII Powszechny Zjazd Historyków Polskich . . .	351
Iza Biezuńska-Małowist — Poglądy Cicerona na zadania i obowiązki męża stanu	353
Juliusz Bardach — O roli Normanów na wczesnośredniowiecznej Słowiańszczyźnie Wschodniej	368
Roman Rozdolski — Do historii „krwawego roku” 1846	403
Henryk Batowski — Rumuńska podróż Becka w październiku 1938 roku	423

DYSKUSJE I POLEMIKI

Wanda Moszczeńska — O sprzecznościach wewnętrznych „programowego” subiektywizmu. W sprawie książki H. I. Marrou „De la connaissance historique”	440
Andrzej Malewski — Zagadnienie idiograficzności historii	464
Marian Tyrowicz — Kilka uwag o ujęciu Wielkiej Emigracji w latach 1832—1848 i powiązaniu działań rewolucyjnych Śląska 1846—1848 z macierzą	480
Tadeusz Jędruszczak — W sprawie kryteriów oceny dziejów Polski w okresie międzywojennym (1918—1939)	484

ARTYKUŁY RECENZYJNE

Regnum Russiae. Polityka ruska Kazimierza Wielkiego. Krytyka dotychczasowych poglądów i zarys nowej konstrukcji. (Na marginesie pracy J. Dąbrowskiego „Korona Królestwa Polskiego”) — Józef Sieradzki	497
Z historii stosunków radziecko-amerykańskich — Jan A. Wilder	510
Powstanie Warszawskie — Jerzy Kirchmayer	516

RECENZJE, SPRAWOZDANIA KRYTYCZNE I ZAPISKI

Chronologia polska, praca zespołowa pod red. Bronisława Włodarskiego — Karol Maleczyński	530
Ferdo Culinovič, Razvitak jugoslovenskog federalizma — Henryk Batowski	534
Andrzej Czapkiewicz, Tadeusz Lewicki, Stefan Nosek, Maria Opozda-Czapkiewicz, Skarb dirhemów arabskich z Czechowa — Teresa Wąsowiczówna	539

Gaston Roupnel, La ville et la campagne au XVII ^e siècle — Bronisław Geremek	541
R. Romano, Commerce et prix du blé à Marseille au XVIII ^e siècle — Stanisław Hoszowski	542
Jacques Godechot, La Grande Nation — Stanisław Salmonowicz	544
Tadeusz Łepkowski, Warszawa w powstaniu listopadowym — Władysław Rostocki	547
Jan Pazdur, Zakłady metalowe w Białogonie 1614—1914 — Andrzej Jezierski	549
Ludwik Krzywicki, Idea a życie. Z wczesnej publicystyki 1883—1892 — Janina Żurawicka	553
Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Dzieje Stronnictwa Ludowego w Galicji — Józef Buszko	560
Ludwik Landau, Wybór pism — Jerzy Tomaszewski	564
Gerard L. Weinberg, Germany and the Sowjet Union 1939—1941 — Tadeusz Jędruszczak	567
Józef Kokot, Logika Poczdamu — Bolesław Wiewióra	571
„Annales, Economies-Sociétés-Civilisations”, 1957 — Bogusław Leśnodorski	575
„International Review of Social History”, 1956—1957 — Tadeusz Rosłanowski	580
Zapiski	585

ŻYCIE NAUKOWE W KRAJU

Konferencja poznańska poświęcona problematyce genezy państwa ruskiego — Jerzy Ochmański	622
Poznańskie środowisko naukowe — Jolanta i Włodzimierz Dworzaczekowie	633
Wpływ Rewolucji Październikowej na ruch robotniczy Pomorza Zachodniego — Bogdan Wachowiak	645
Wrzenie rewolucyjne w Wielkopolsce i na Pomorzu Wschodnim w latach 1918—1920 — Witold Łukaszewicz	646
Dyskusja nad zagadnieniami demografii historycznej — Anna Żaboklicka	649
Wydawnictwa źródeł do dziejów Sejmu Czteroletniego i Powstania Kościuszkowskiego — Jerzy Kowecki	651
Wydawnictwa źródeł historyczno-prawnych — Andrzej Ajnenkiel, Monika Senkowska	654
Konferencja Cycerońska w Warszawie — Ewa Wipszycka	656
Posiedzenie Zarządu Głównego PTH w Krakowie — Anna Strzelecka	657
Spór o lewicę powstania listopadowego — Zygmunt Mańkowski	659
Polemika w sprawie kolaboracji — Stanisław Zabiello	662

ŻYCIE NAUKOWE ZA GRANICĄ

Ostatnie publikacje o Wielkiej Wojnie Narodowej ZSRR w radzieckich czasopismach historycznych — Henryk Buhań, Marek Getter	664
Komunikat z poszukiwań archiwalnych w Holandii i Belgii w r. 1957 — Marian Małowist	669
Sesje naukowe historyków radzieckich poświęcone 40-ej rocznicy Rewolucji Październikowej	671
Debaty historyczne w Lipsku — Józef Gierowski	674
Badania nad strukturami społecznymi narodów	678
Z dyskusji nad kształtowaniem się kapitalizmu — Jerzy Jedlicki . .	680

*

Emil Kipa (1886—1958) — Janusz Woliński	682
Władysław Pociecha (1893—1958) — Kazimierz Lepszy	685
Tadeusz Turkowski (1883—1957) — Helena Wereszyccka	688
Jakub Szacki (1839—1957) — Bernard Mark	690

СОДЕРЖАНИЕ

Станислав Гербст — VIII Коенгрес Польских Историков	351
Иза Бержуньска-Маловист — Взгляды Цицерона на обязанности и задачи государственного деятеля	353
Юлиуш Бардах — Роль норманов на территории западных славян в период раннего средневековья	368
Роман Роздольски — К вопросу истории „кровавого года 1846“	403
Генрик Батовски — Румынское путешествие Бэка в октябре 1938 г.	423

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКА

Ванда Мощеньска — О внутренних противоречиях „программного“ субъективизма. По поводу книги Т. И. Марру	440
Анджей Малевски — Проблема идиографизма в истории	464
Марьян Тырович — Несколько замечаний по вопросу Польской эмиграции в 1832 — 1848 гг. и связи между революционными действиями в Силезии и Центральной Польшей в 1846 — 1848 гг.	480
Тадеуш Ендрушак — О критериях оценки истории Польши в межвоенной период (1918 — 1939)	484

РЕЦЕНЗИОННЫЕ СТАТЬИ

Regnum Russiae — Русская политика Казимежа Великого. Критика прежних взглядов и очерк новой конструкции. (По поводу труда Я. Домбровского) „Korona Królestwa Polskiego“ — Юзеф Серадски	497
Из истории советско-американских отношений — Ян Антон Вильдер	510
Варшавское восстание — Ежи Кирхмайер	516

РЕЦЕНЗИИ, КРИТИЧЕСКОЕ ОТЧЕТЫ И ЗАПИСКИ

Польская хронология — коллективный труд под редакцией Бронислава Влодарского — Кароль Малечиньски	530
Ferdo Culinowic — Razvitak jugoslovenskog federalizma — Генрик Батовски	534
Анджей Чапкевич, Тадеуш Левицки, Стефан Носек, Мария Оползда-Чапкевич, Сокровище арабских дирхемов из Чехова — Тереса Вонсович	539
Gaston Rounpel, — La ville et la campagne au XVII-e siècle — Бронислав Геремек	541
R. Romano, Commerce, et prix du Blé à Marseille au XVIII-e siècle — Станислав Хошовски	542
Jacques Godechot, La Grande Nation — Станислав Сальмонович	544
Тадеуш Лэпковски, Варшава во время ноябрьского восстания — Владислав Ростоцки	547
Ян Паздур — Металлообрабатывающие предприятия в Бялгоне 1614—1914 — Анджей Езерски	549
Людвик Кживицки — Идея и жизнь. Из ранней публицистики 1883—1892 — Янина Журавицка	553
Кжиштоф Дунин-Вонсович — История крестьянской партии (Стронництво Людове) в Галиции — Юзеф Бушко	560

Людвиг Ляндау — Избранные труды — Ежи Томашевски	564
Gerard L. Weinberg — Germany and the Sowjetunion 1939—1941 — Тадеуш Ендрушак	567
Юзеф Кокот — Логика Потсдама — Болеслав Вевюра	571
Annales, Economies — Societes — Civilisations, 1957 — Богуслав Лесьнодорски	575
„Internationale Review of Social History“ — Тадеуш Рослановски	580
Записки	585

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ В СТРАНЕ

Познанская конференция, посвященная проблематике генезиса русского государства — Ежи Охманьски	622
Познанская научная среда — Июлянта и Влодзимеж Двожачек	633
Влияние Октябрьской Революции на рабочее движение в Западном Поморье — Богдан Ваховяк	645
Революционное брожение в Велькопольше и в Восточном Поморье в 1918—1920 годах — Витольд Лукашевич	646
Дискуссия по вопросам исторической демографии — Анна Жабоклицка	649
Издания источников по истории Четырехлетнего Сейма и Восстания Костюшко — Ежи Ковецки	651
Издания историко-юридических источников — Анджей Айненкель, Моника Сенковска	654
Цицеронская конференция в Варшаве — Эва Випшицка	656
Заседание Главного Правления Польского Исторического Общества в Кракове — Анна Стжелецка	657
Спор о левизне в ноябрьском восстании — Зыгмунт Маньковски	659
Полемика по вопросу коллаборации — Станислав Забелло	662

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ ЗА РУБЕЖОМ

Последние публикации о Великой Отечественной войне СССР в советских исторических журналах — Хенрык Булгак, Марек Геттер	664
Сообщение о розысках произведенных в голландских и бельгийских архивах — Мариян Маловист	669
Научные сессии советских историков, посвященные 40 годовщине Октябрьской Революции —	671
Исторические дебаты в Лейпциге — Юзеф Геровски	674
Исследования в области общественных структур народов	678
Из дискуссии по вопросу формирования капитализма — Ежи Едлицки	680

*

Э Э Эмиль Киша (1886—1958) — Януш Волиньски	682
Е Е Владислав Поцеха (1893—1958) — Казимеж Лепши	685
Т Т Тадеуш Турковски (1883—1957) — Гелена Велшицка	688
Я Я Якуб Шацки (1893—1957) — Бернанд Марк	690

SOMMAIRE

Stanisław Herbst — VIII Congrès des Historiens Polonais . . .	351
Iza Bieżyńska-Małowist — Les points de vue de Ciceron sur les devoirs et les tâches d'un homme d'Etat.	353
Juliusz Bardach — Le rôle des Normands dans les pays Slaves d'Orient au début du Moyen Age	368
Roman Rozdolski — Quelques réflexions sur l'histoire de „l'Année Sanglante” de 1846	403
Henryk Batowski — Voyage de Joseph Beck en Roumanie en Octobre 1938	423

DISCUSSIONS ET PÔLÉMIQUES

Wanda Moszczeńska — Des contradictions internes du subjectivisme „à programme”. Sur le livre de H. I. Marrou	440
Andrzej Malewski — Problème de l'idiographisme en histoire . . .	464
Marian Tyrowicz — Quelques remarques sur la conception de l'histoire de la Grande Emigration en 1832—1848 ainsi que sur les rapports des actions révolutionnaires de Silésie en 1846—1848 avec la patrie . .	480
Tadeusz Jędruszczak — Les critères des opinions sur l'histoire de Pologne dans la période entre deux guerres 1918—1939	484

ARTICLES CRITIQUES

Regnum Russiae. Politique ruthène de Kazimierz le Grand. La critique des opinions précédentes et l'esquisse de la construction nouvelle (En marge de l'ouvrage de J. Dąbrowski: „La Couronne du Royaume de Pologne”) — Józef Sieradzki	497
De l'histoire des relations soviéto-américaines — Jan A. Wilder . . .	510
L'insurrection de Varsovie — Jerzy Kirchmayer	516

COMPOTES-RENDUS, CRITIQUES ET NOTES

Chronologie polonaise, l'ouvrage collectif red. par Bronisław Włodarski — Karol Maleczyński	530
Ferdo Culinovič, Razvitak jugoslovenskog federalizma — Henryk Ba- towski	534
Andrzej Czapkiewicz, Tadeusz Lewicki, Stefan Nęsek, Maria Opozda-Czap- kiewicz, Trésor des dirhems arabes de Czechów — Teresa Wą- sowiczówna	539

Gaston Roupnel, La ville et la campagne au XVII ^e siècle — Bronisław Geremek	541
R. Romano, Commerce et prix du blé à Marseille au XVIII ^e siècle — Stanisław Hozzowski	542
Jacques Godechot, La Grande Nation — Stanisław Salmonowicz	544
Tadeusz Łepkowski, Varsovie pendant l'Insurrection de Novembre — Władysław Rostocki	547
Jan Pazdur, Usine Métallurgique à Białogon 1614—1914 — Andrzej Jezierski	549
Ludwik Krzywicki, L'idée et la vie. Les débuts du journalisme 1883—1892 — Janina Żurawicka	553
Krzysztof Dunin-Wąsowicz, L'histoire du Parti Paysan en Galicie — Józef Buszko	560
Ludwik Landau, Oeuvres choisies — Jerzy Tomaszewski	564
Gerard L. Weinberg, Germany and the Soviet Union 1939—1941 — Tadeusz Jędruszczak	567
Józef Kokot, La logique de Potsdam — Bolesław Wiewióra	571
„Annales, Economies-Societes-Civilisations”, 1957 — Bogusław Leśnodorski	575
„International Review of Social History”, 1956—1957 — Tadeusz Rostański	585

VIE SCIENTIFIQUE DU PAYS

Conférence de Poznań consacrée aux problèmes de la genèse de l'Etat ruthène — Jerzy Ochmański	622
Milieu scientifique de Poznań — Jolanta et Włodzimierz Dworzaczekowie	633
L'influence de la Révolution d'Octobre sur le mouvement ouvrier de la Poméranie Occidentale — Bogdan Wachowiak	645
Agitation révolutionnaire des esprits en Grande Pologne et en Poméranie Orientale en 1918—1920 — Witold Łukaszewicz	646
Discussion sur les problèmes de la démographie historique — Anna Ząboklicka	649
Publications des sources pour servir à l'histoire de la Diète de Quatre Ans et de l'Insurrection de Kościuszko — Jerzy Kowecki	651
Publications des sources historiques et juridiques — Andrzej Ajnenkiel, Monika Senkowska	654
Conférence Cicéronienne à Varsovie — Ewa Wiprzycka	656
Session de la Direction Centrale de la Société Historique de Pologne à Cracovie — Anna Strzelecka	657
Controverse sur les gauches de l'Insurrection de Novembre — Zygmunt Mańkowski	659
Polémique concernant la question de collaboration — Stanisław Ząbicko	662

VIE SCIENTIFIQUE A L'ÉTRANGER

Dernières publications sur la Grande Guerre Nationale de l'URSS dans les périodiques historiques soviétiques — Henryk Bułhak, Marek Getter	664
Communiqué sur les recherches dans les archives des Pays-Bas et de Belgique (1957) — Marian Małowist	669
Sessions scientifiques des historiens soviétiques consacrées au 40-me anniversaire de la Révolution d'Octobre	671
Débats historiques à Leipzig — Józef Gierowski	674
Recherches sur les structures sociales des nations	678
Discussion sur la formation du capitalisme — Jerzy Jedlicki	680

*

Emil Kipa (1886—1958) — Janusz Woliński	682
Władysław Pociecha (1893—1958) — Kazimierz Lepszy	685
Tadeusz Turkowski (1883—1957) Helena Wereszycka	688
Jakub Szacki (1893—1957) — Bernard Mark	690

ZAPISKI

PRACE TREŚCI OGÓLNEJ

Histoire générale des Sciences, t. I (M. H. Serejski)	585
Wsiemirnaia istorija w 10 tomach, t. III (T. Manteuffel)	586
Pierwsza sesja archeologiczna IHKM PAN (M. Dembińska)	586
F. H. Gentzen, Deutschland und Polen (A. J. Kamiński)	587
E. C. Hellbling, Österreichische Verfassungs — und Verwaltungsgeschichte (K. Koranyi)	587
Vom Mittelalter zur Neuzeit (J. Leszczyński)	588
Kraków — studia nad rozwojem miasta (W. Bieńkowski)	589
H. Bernitt, Zur Geschichte der Stadt Rostock (B. Zientara)	590
E. L. G. Abt, Memoriał w sprawie kopalnictwa (D. Molendowa)	590
Ł. W. Czerepnin, Russkaja istoriografija do XIX w. (F. Bronowski)	591
H. E. Wyczawski, Wprowadzenie do studiów w archiwach kościelnych (J. Sawicki)	591
„Roczniki Biblioteczne”, R. I, z. 1—2 (B. Leśnodorski)	593
Międzynarodowa ankieta „Czas. Pr.-Hist.” nt. przedmiotów historycznych na wydz. prawa (B. L.)	593

WIEK X—XV

R. Wenskus, Brun von Querfurt und die Stiftung des Erzbistums Gnesens (T. Uzdowska)	594
W. Maisel, Sąd wyższy prawa magdeburskiego w Poznaniu (St. Russocki)	594
Ph. Wolff, Les „Estimes” toulousaines des XIV-e et XV-e siècles (H. Sams- nowicz)	594
M. Tumlner, Der Deutsche Orden im Werden, Wachsen und Wirken bis 1400 mit einem Abriss der Geschichte Ordens von 1400 bis zur neusten Zeit (St. Russocki)	595
B. Geremek, Problem siły roboczej w Prusach w 1 poł. XV w. (I. Janosz- Biskupowa)	596

WIEK XVI DO POŁ. XVIII

G. Agricola. 1494—1555 (D. Molendowa)	596
I. Zarębski, Problemy wczesnego Odrodzenia w Polsce (M. Voisé)	597
M. Biskup, Rozmieszczenie własności ziemskiej woj. chełmińskiego i malbor- skiego (St. Russocki)	597
Akta sejmikowe woj. poznańskiego i kaliskiego, t. I (L. Zytkowicz)	598
L. Łysiak, W sprawie wydawnictw akt sejmikowych (W. Dworzaczek)	599
G. Mühlpfordt, Deutsche und polnische Arianer (J. Gierowski)	600
K. Chojnacka, Podstawy techniczne handlu szczecińskiego na Warcie i Odrze (B. Zientara)	600
Księga sądowa Uszwi dla wsi Zawady (J. Topolski)	600
Konferencja poświęcona K. Opalińskiemu (S. Herbst)	601
A. Sajkowski, K. Opaliński wobec Władysława IV (S. Grzeszczuk)	601
A. Sajkowski, K. Opalińskiego „droga francuska” (S. Grzeszczuk)	602
W. Czaplński, Wyprawa Wielkopolan na Nową Marchię w 1656 i układ w Sulęcinie (L. Podhorodecki)	602
B. Baranowski, Chów bydła w 2 poł. XVII i w XVIII w. (J. Topolski)	603

DRUGA POŁ. XVIII I W. XIX

S. Ozimek, Udział „Monitora” w kształtowaniu teatru narodowego (K. Zienkowska)	603
A. Z. Manfred, Wielikaja francuzskaja burżuaznaja rewolucija (M. Rym-szyna)	604
M. Bouloiseau, Robespierre (B. Leśnodorski)	604
A. Zachorski, Rola Komisji Policji w organizacji władz miejskich (E. Rostwo-rowski)	605
W. Tatariewicz, Łazienki warszawskie (S. Herbst)	605
A. Banach, O modzie XIX w. (E. Kowecka)	605
H. Rieder, Napoleon III (J. D.)	607
M. Tyrowicz, Ostatnie lata działań J. Goslara (K. Groniowski)	607
A. L. Reuel, Russkaja ekonomiczeskaja mysl 60—70-ch godow XIX w. i mark-sizm (K. Groniowski)	603
A. Koehlerówna, Biblioteka PTPN (W. Chojnacki)	603
W. Jakóbczyk, Z dziejów propagandy hakatystycznej (J. Kozeński)	609
T. Cieślak, Prasa pomorska na przełomie XIX i XX w. (M. Skrzek)	610

WIEK XX

Die Auswirkungen der ersten russischen revolution von 1905—7 auf Deutsch-land (K. Popiołek)	610
J. Buszko, H. Dobrowolski, Udział Galicji w rewolucji 1905—7 r. (A. Ko-chański)	610
F. H. Gentzen, Der Posener Schulstreik 1906—7 (L. Trzeciakowski)	611
G. Bonnefous, Histoire politique de la Troisième Republique, t. I—II (T. Kuź-miński)	611
M. A. Rubacz, Oczerki po istorii rewolucjonnoego preobrazowanija agrarnych otnoszenij na Ukraine (J. Molenda)	612
F. Čulinović, Odjeci Oktobra u Jugoslavenskim Krajevima (M. Pietrzak)	613
K. Nowak, „Akcja socjalizacji” w 1918 r. w Niemczech (J. A. Wilder)	613
A. Leinwand, Ruch w obronie Rosji Radzieckiej w 1920 r. (J. Molenda)	614
W dwudziestolecie strajku chłopskiego 1937—57 (J. Molenda)	614
S. Zabiełto, Wrzesień w oczach zachodnich mężów stanu (J. A. Wilder)	615
S. Rowecki, Wspomnienia i notatki (J. Molenda)	615
T. Kutrzeba, Bitwa nad Bzurą (J. Molenda)	615
Kraków w latach okupacji (W. Bieńkowski)	616
Z. Karpiński, Losy złota polskiego (S. Lewandowska)	617
M. Turlejska, Przyczynek do historii stosunków polsko-radzieckich w l. 1941—42 (S. Lewandowska)	617
M. Bloch, L'Étrange défaite (T. Kuźmiński)	618
M. Granet et H. Michel, Combat (T. Kuźmiński)	618
K. Sobczak, Jednostki polskie w obronie Francji w 1940 r. (S. Lewandowska)	619
G. A. Dixon, O. Heilbrunn, La guerre sur le front russe (M. Bułhak)	619
S. Datner, Niemiecki aparat wojskowy do walki z ruchem oporu (M. Getter)	620
A. Ropelewski, Wspomnienia z AK (Cz. Madajczyk)	620
„Pamiętniki żołnierzy Baonu „Zośka” (A. Skarzyński)	621

KSIAŻKI NADESLANE DO REDAKCJI

- Atak Stanów Prus Królewskich. T. II (1489—1492). Wyd. Karol Górski i Marian Biskup, Toruń 1957 PWN, s. XXXIII, 502. Tow. Nauk w Toruniu. Fontes 43.
- Amburger Erik, Die Familie Marselis. Studien zur russischen Wirtschaftsgeschichte, 1957 Im Kommissionsverlag W. Schmitz Giessen, s. 224. Giessener Abhandlungen zur Agrar- und Wirtschaftsforschung des Europäischen Ostens, Bd 4.
- Barański Zbigniew, Niemiecki tranzyt kolejowy przez Polskę w latach 1919—1939 (Studium prawno-międzynarodowe), Poznań 1957 Inst. Zachodni, s. 109.
- Beer M., Historia powszechna socjalizmu i walk społecznych, Warszawa 1957, Książka i Wiedza, t. I, s. 419, 1 nlb., t. II, s. 319, 1 nlb.
- Bogucka Maria, Opowieści wiślane, Warszawa 1957, Wiedza Powszechna, s. 247, 2 nlb.
- Dziesięciolecie Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie 1946—1956. Zbiór rozpraw i artykułów, Kraków 1957, PWN, s. 557.
- Feis Herbert, Churchill—Roosevelt—Stalin. The Wat They Waged and the Peace They Sought, Princeton New Jersey 1957, Princeton University Press, s. XI, 692.
- Halban Leon, Kilka uwag dotyczących znaczenia naukowego i praktycznego prawa kościelnego, Lublin 1957, Tow. Nauk. KUL, s. 53.
- Horowitz Irving Louis, The Idea of War and Peace in Contemporary Philosophy, New York 1957, Paine-Whitman Publishers, s. 224.
- Hübner Zygmunt, Bogusławski człowiek teatru, Wiedza Powsz., Warszawa 1958, s. 381.
- Jaśtak Zbigniew, Z dziejów 2 Pomorskiego samodzielnego, zmotoryzowanego, przeciwpancernego batalionu miotaczy ognia, MON, Warszawa 1957, s. 113, 1 nlb., 2 szkice.
- Knebel Jerzy, Polityka socjaldemokracji niemieckiej w przededniu Rewolucji Listopadowej 1918 roku, Warszawa 1957, PWN, s. 199, 3 nlb.
- Kraków. Studia nad rozwojem miasta. Praca zbiorowa pod red. Jana Dąbrowskiego, Kraków 1957, Wydawn. Literackie, s. 443, 1 nlb., 16 planów.
- Księgi Referendarii Koronnej z drugiej połowy XVIII wieku. T. II (1781—1794). Wydali Antonina Keckowa i Władysław Pałucki. Warszawa 1957 KiW, s. 868, 2 nlb. Instytut Historii PAN, Materiały do Dziejów Wsi Polskiej. Pod red. Stanisława Arnolda. Seria II Księgi Referendarii Koronnej.
- Łoziński Władysław, Prawem i Lewem. t. I, II, Wydawn. Literackie, Kraków 1957, s. 361 + 430.
- Maritain Jacques, On Philosophy of History. Edit. by Joseph W. Evans, New York 1957, Charles Scribner's Sons, s. XI, 180.
- Materiały do studiowania historii wojska i sztuki wojennej. Cz. I, z. 1. Wojsko i sztuka wojenna w starożytności. Oprac. kpt. mgr Janusz Sikorski, Warszawa 1957, Wydawn. MON, s. 146, 1 nlb.
- Meloch Maksymilian, Studia historyczne, Warszawa 1958, PWN, s. 217, 2 nlb.
- Nowicki Andrzej, Grzegorz z Sanoka 1406—1477, Warszawa 1958, PWN, s. 254, 2 nlb.
- Ochotnicy wolności. Księga wspomnień Dąbrowszczaków. Zebrała, opracowała i opatrzyła słowem wiążącym Zofia Szleyen, Warszawa 1957, Wiedza Powszechna, s. 440.

- Pereni J., Iz istorii zakarpatskich Ukraimew (1849—1914), Budapest 1957, Akadémiai Kiadó, s. 159, 1 nlb. *Studia Historica Academiae Scientiarum Hungaricae*, 14.
- Pohoska Hanna, Wizytatorowie generaln Komisji Edukacji Narodowej. Monografia z dziejów administracji szkolnej Komisji Edukacji Narodowej, Lublin 1957, Tow. Nauk. KUL, t. 45, s. 3 nbl., 351.
- Popiołek Franciszek, *Studia z dziejów Śląska Cieszyńskiego*, Katowice 1958, Wydawn. „Śląsk”, s. 238, 2 nlb.
- Pospieszalski Karol Marian, Hitlerowskie „prawo” okupacyjne w Polsce. Cz. II. Generalna Gubernia. Wybór dokumentów i próba syntezy. Poznań 1956 Inst. Zachodni, s. 4 nlb., 652, mapa. *Documenta Occupationis*, IV.
- Proletariat, Organ Międzynarodowej Socjalno-Rewolucyjnej Partii (Warszawa 1883—1884), Reedycja „KiW” 1957.
- Przypadki Króla Jegomości. Opowieści ludzi współczesnych. Zebrał i przedmowę napisał Stanisław Wasylewski, Kraków 1957, Wydawn. Literackie, s. 2213, 3 nlb.
- Revolutionäre Ereignisse und Probleme in Deutschland während der Periode der Grossen Sozialistischen Oktoberrevolution 1917/1918, Berlin 1957, Akademie-Verlag, s. XIV, 353, 1 nlb.
- Ryng Jerzy, Wybór pism, Warszawa 1957, „KiW”, s. 710, 2 nlb. Zakład Historii Partii przy KC PZPR.
- Seth Ivar, Die Universität Greifswald und ihre Stellung in der Schwedischen Kulturpolitik 1637—1815, Berlin 1956, VEB Deutscher Verlag der Wissenschaften, s. XI, 1 nlb., 329, 2 nlb.
- Socjaldemokracy Królestwa Polskiego Litwy. Materiały i dokumenty. T. I, 1893—1903, cz. I, 1893—1897. Wyc. H. Buczek i F. Tych, Warszawa 1957, „KiW”, s. VIII, 514, 2 nlb. Zakład Historii Partii przy KC PZPR.
- Sturmthal Adolf, Unity and Diversity in European Labor. An Introduction to Contemporary Labor Movements, Gleicoe, Illinois 1953 The Free Press, s. 2237.
- Thomas Benjamin P., Abraham Lincoln. Traduit de l'américain par Dominique Guillet, Paris 1955, Calman-Lévy, Editeurs, s. 378, 2 nlb.
- Topolski Jerzy, Z dziejów narzędzi pracy. Od motyki do kombajnu, Warszawa 1957, Wiedza Powsz., s. 169, 2 nlb.
- Wasylewski Stanisław, Na dworze króla Stasia. Kraków 1957, Wydawn. Literackie, s. 131, 3 nlb., tabl. 9.
- Wypisy źródłowe do historii polskiej sztuki wojennej, z. 9. Polska sztuka wojenna w latach 1764—1793. Oprac. Antoni Juszczyński, Marian Krwawicz, Warszawa 1957, Wydawn. MON, s. 318, 1 nb., 3 szkice. Komisja Wojsk.-Hist. MON. Seria Popularna.
- Zych Gabriel, Rok 1807, Warszawa 1957, Wydawn. MON, s. 295, 2 nlb. 10 szkiców. Komisja Wojsk.-Hist., MON, Seria A, nr 11.

